

Csak ne az én kertembe...
A felelőségek rendszere és a környezetetika

Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetencia

11. évfolyam

Programcsomag:
Polgár a demokráciában

A modul szerzője: Vásárhelyi Judit

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	16-17 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Egyéni, családi, közösségi és emberi felelősségeink összefüggő rendszerének megértése, a közöttük létező helyes arányok mérlegelése, a felelősség tudatosítása a környezetszennyezés és más, közösséget érintő példák alapján.
A modul témái, tartalma	<p>Témák: Identitás – szocializáció, viselkedés; kapcsolatok – együttműködés, felelősség; demokrácia – társadalmi részvétel, szabályalkotás; világkép – jövő, holisztikus szemlélet; globalizáció – ökológia, fenntarthatóság; környezet – lakóhelyi környezet, természeti környezet, környezetvédelem, környezettudatosság, környezetetika</p> <p>Tartalom: Vannak-e teljesen zárt rendszereink? A közigazgatás elmosódó határai – a buborék fogalma. A permakultúra fogalma. Csak ne az én kertembe... – A NIMBY jelenség. Személyes energiafogyasztás és kívánatos önkorlátozás. Hová kerüljenek a mindenhol elutasított, de szükséges létesítmények. Szociális kertünk védelme.</p>
Megelőző tapasztalat	Ökológiai ismeretek
Ajánlott továbbhaladási irány	A környezettudatosság erősítése
A kompetenciafejlesztés fókuszai	<p>Önszabályozás: felelősségvállalás, tekintet másokra</p> <p>A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: problémaazonosítás, problémamegoldás, kritikai gondolkodás, szabályalkotás, szabálykövetés</p> <p>Társas kompetenciák: véleményalkotás, együttműködés, feladatvállalás</p>
Kapcsolódási pontok	<p>A NAT-hoz: Ember és társadalom; Földünk és környezetünk</p> <p>Tantárgyakhoz: Etika, osztályfőnöki óra</p> <p>Modulokhoz: A lázas Föld (szka207_22); Táplálkozás és környezet (szka208_25); Az energia termelése és elosztása (szka209_12); Hullá- hullá- hulladék (szka209_15); Szűkebb hazám (szka209_20); Ökológiai lábnyom (szka210_26); Méltányos kereskedelem (szka211_16)</p>
Támogató rendszer	<p>Lányi A. (szerk): <i>A szag nyomában</i>. Környezeti konfliktusok és a helyi társadalom. ELTE BTK Szociológiai Intézet Humánökológiai Szakirány, Osiris. Budapest, 2001</p> <p>The New Dictionary of Cultural Literacy</p> <p>Kiss Károly: „A klímaváltozás”. Magyar Nemzet, 2006. november 25.</p>

	Mathias Anna: <i>Hulladékos kisokos</i> . Tetra Alapítvány. Budapest, 2001 www.bocs.hu Schechtman, Sy: „Nimbyism”. The Ethical Spectacle, 2003. jan., www.spectacle.org Internetes portálok
--	--

Bevezető gondolatok

Rengeteg szemetet termelünk. Mindenki tudja és megérti, hogy ezt el kell helyezni valahol. De sokkal kevesebben szeretnék, ha az e célt szolgáló létesítmény a saját településük határában épülne fel. Már is egy klasszikus „NIMBY” helyzettel állunk szemben. A betűszó a ***Not In My Backyard*** (azaz Csak ne az én kertembe...) angol kifejezés sokak által pejoratívnak érzett rövidítése, és azt a helyzetet írja le, amikor valaki általában egyetért valamely dolog szükségességével, ugyanakkor saját maga nem hajlandó áldozatot hozni a megoldás érdekében. De nemcsak környezeti kérdésekben lehetünk NIMBY-módon elutasítók, kizárók, kizsorigók. Rendszerint a szeméttel szembe hasonló elhelyezési problémákkal küzdenek például az értelmi fogyatékosokat vagy a súlyosan fertőző betegeket gondozó intézetek is. A környezetszennyezés (avagy más, a közösséget érintő ügy) nem áll meg a lakásunk, a kertünk, a lakóhelyünk avagy az ország közigazgatási határainál. Azokra, akik e kérdések rendszerű viselkedését nem értették meg, az angolszász világban csúfnevet ragasztottak: már nemcsak a jelenséget, hanem az ilyen szemellenzős személyiséget is megjelölve a NIMBY fogalmával. Ha megértjük az összefüggéseket, akkor az ugyancsak angolul megfogalmazódott közismert jelszó szerint viselünk gondot a világra és látunk munkához otthon.

Módszertani ajánlás

Ha lehetséges, dolgozzunk három egymást követő órán, de megvalósítható a modul három önálló óra keretében is. A modul nagyban épít a már meglévő tudásra és tapasztalatra- legyen az személyes, családi avagy iskolai -, ezek új elrendezésére, működtetésére. A feldolgozás egyéni, páros és csoportos munkában zajlik.

Egy héttel a foglalkozást megelőzően fel kell kérni azt a biológia, mezőgazdaság, természetvédelem iránt érdeklődő diákot, aki vállalja, hogy a permakultúra – vázlat alapján tényeket és válaszokat keres az interneten, és azokról majd beszámol az osztálynak. (Az angolul jól tudó osztályokban érdemes felhasználni a www.konsk.co.uk honlapon található információkat és képeket is. A légifelvételek segítségével könnyebben elképzelhetik a tanulók, hogyan hogyan terveztek a permakultúra alapján Tir Penrhos Isaf-ban!)

Bár a modul feldolgozása során számos új ismerettel is gazdagodnak a diákok, a lényeg a környezettudatosság megszilárdítása, a környezetetika szabályainak elfogadtatása. Nagyon fontos, hogy a téma ne csak a kognitív, hanem az affektív (az érzelmi) szférát is elérje, és kedvező irányban

befolyásolja a környezet iránti attitűd formálódását. A tanár biztassa tanítványait arra, hogy kérdezzenek, illetve nézzenek utána a számukra ismeretlen szavaknak, kifejezéseknek.

A tanár annak megfelelően, hogy mennyire felkészült az osztálya, illetve hogy mennyire érzékeny a felmerülő globális és társadalmi problémákra a javasolt háttéranyagok segítségével gazdagíthatja a tananyagot, hozhat más példákat, illetve ösztönözheti a különösen érdeklődő diákokat a további tájékozódásra.

A zárásra nagyon rövid idő marad. Ez csupán arra elég, hogy a tanulók röviden reflektáljanak a foglalkozáson szerzett élményekre, tapasztalatokra. A tanárnak azonban ez a rövid visszajelzés segíthet abban, hogy milyen tartalommal és formában folytassa a kimeríthetetlen témával történő foglalkozást.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

P1 – A közigazgatás elmosódó határai (Háttér- információk a tanári előadáshoz)

P2 – Megoldások a permakultúrára vonatkozó kérdésekhez (D2)

P3 – Háttérolvasmányok a beszélgetéshez

P4 – Példa a D4 feladatlap megoldására

P5 – Poszter minta

Tanulói segédletek

D1 – A „buborék”. Páros feladatlap. A mellékletből annyi példányra van szükség, amennyi az osztály létszámának a fele.

D2 – A permakultúra. Egyéni jegyzetlap. Minden tanulólak kell adni belőle egyet.

D3 – Csak ne az én kertembe! Egyéni feladatlap. Minden tanulólak kell adni belőle egyet.

D4 – Az én karbonhitelkártyám. Egyéni feladatlap. Minden tanulólak kell adni belőle egyet.

D5 – a-b Ne is lássam! Kétféle csoportos feladatlap. A lapokból összesen annyi példányra van szükség, ahány csoport dolgozik az osztályban. (A változat)

D6 – Ne is lássam! Feladatkártyák. A kártyákból összesen annyi darabra van szükség, amennyi az osztály létszáma. (B változat)